STIFTELSEN ELEKTRONMUSIKSTUDION

V E R K S A M H E T S B E R Ä T T E L S E

1973/74

STIFTELSEN EMS

V E R K S A M H E T S B E R Ä T T E L S E

Styrelsen för Stiftelsen EMS och studioledaren får härmed avge berättelse över verksamheten under budgetåret 1973/74.

Styrelsen

Stiftelsens styrelse har under året sammanträtt fem gånger.

Styrelsens sammansättning ändrades i samband med upplösningen av Stiftelsen FylFST och den åtföljande ändringen av Stiftelsen EMS stadgar på följande sätt:
Styrelsen skall bestå av åtta ledamöter och en ordförande. Av ledamöterna utser för en tid av två år Sveriges Radio tre, Kungliga Musikaliska Akademien en, Föreningen Svenska Tonsättare en, Föreningen Svenska Populärauktorer en och Kungl. Maj:t två, varav en på förslag av Stiftelsen Institutet för Rikskonserter. Styrelseordföranden utses för samma tid av Kungl. Maj:t.
Styrelsens ordförande under verksamhetsåret var Torsten Löwbeer. Dess ledamöter var Magnus Enhörning (SR), Bengt Emil Johnson (SR), Göran Waldau (SR), Hans Åstrand (MA), Sten Hanson (FST), Kurt Lindgren (SKAP), Jan W. Morthenson (Kungl. Maj:t) och Folke Rabe (Kungl. Maj:t på förslag av IRK).

Stiftelsens stadgar av den 12 juni 1973 bifogas (bil. 1)

Styrelsens arbetsutskott

Styrelsens arbetsutskott har bestått av Torsten Löwbeer, Magnus Enhötning och studioledaren Knut Wiggen.

Konstnärliga Rådet

Konstnärliga Rådet har under verksamhetsåret sammanträtt fem gånger. Rådets sammansättning har under året ändrats. EMS styrelses representant Torbjörn Forsell avsade sig sitt uppdrag i skrivelse av den 29 november 1973. EMS styrelse beslöt enligt styrelseprotokoll nr 6 §6 att för en tid av ett år utse Göran Sörbom, Johan Liljencrantz och Björn Wrangsjö såsom EMS ledamöter i rådet. FST:s representant Anders Eliasson ersattes den 5 mars 1973 av Karl-Erik Welin. SKAP:s representant Kurt Lindgren ersattes vid verksamhetsårets början av Bengt-Arne Wallin.

I sin helhet bestod rådet av:

Svante Bodin, Fylkingen
Christer Grewin, Sveriges Radio
Johan Liljencrantz, EMS
Göran Sörbom, EMS
Bengt-Arne Wallin, SKAP
Karl-Erik Welin, FST
Björn Wrangsjö, EMS
Hans Åstrand, Musikaliska Akademin

Som ordförande i rådet fungerar Christer Grewin. Studioledaren är rådets sekreterare.

Personalen

Inom personalen har vissa förändringar skett. Liksom föregående år har Knut Wiggen tjänstgjort som studioledare, Per-Olov Strömberg som teknisk chef, Göran Svensson som ingenjör, Zaid Holmin och Robert Strömberg har delat programmerartjänsten, Ewa Birmann har tjänstgjort som administrativ assistent, Herta Keldusild som bokförare på deltid och Miklós Maros som producent/lärare på halvtid. Björn Sandlund slutade sin anställning den 1 september 1973. Kurt Lindgren lämnade sin halvtidstjänst som producent/lärare vid årsskiftet 1973/74 och efterträddes av Tamas Ungvary.

Målsättning

Stiftelsen EMS målsättning är angiven i stadgarna, som säger att EMS genom undervisning och forskning skall främja utvecklingen av det konstnärliga skapandet inom den elektroniska musiken och bilden.

Investeringar

Nya studion

Nya studion togs i drift under hösten och visar god driftsäkerhet, d v s det kan gå månader utan att fel inträffar. Tonsättaromdömena om dess användbarhet är likaså mycket goda. Under våren och sommaren har ett nytt exemplar börjat byggas (det som ursprungligen beställdes av Fylkingen). Detta exemplar kommer dels att användas för att utprova anslutningsapparaturen till en minidator, dels att kopplas ihop med den redan byggda enheten.

Stora studion

Stora studion har fått de tekniska möjligheterna att simulera två stycken ljudkällor, som båda samtidigt kan röra sig i rummet. Vidare har EMS tagit fram en prototyp på en frekvensmodulator, som arbetar på så sätt att olika klanger - såväl instrumentalliknande som andra - syntetiseras. Denna modulator motsvarar den syntetiseringsprocess som tidigare gjordes med hjälp av en dator av John Chowning, tidigare anställd vid Stanforduniversitetet, och som väckt ett visst uppseende i vårt land. När dessa modulatorer installerats kan EMS producera 8 sådana klanger samtidigt och i reell tid, och också manuellt styra desamma. Denna facilitet har därmed gjorts lätttillgänglig för många tonsättare.
EMS har vidare köpt en fyrkanalig kvarttumsbandspelare av märke Sony. Tidigare kunde det fyrkanaliga ljudet endast spelas upp på stora maskiner med hel- eller halvtumstape. Kostnaderna för dessa maskiner kan variera mellan 30.000 och 60.000 kronor och vikten var avsevärd. Den nya Sony-maskinen kostar ca 7.000 kronor och är portabel. Tonsättarna kan därmed få låna en portabel utrustning för uppspelning av fyrkanaliga kompositioner inför mindre publikgrupper.
På programsidan har större delen av arbetskapaciteten gått åt till att hjälpa tonsättare i deras arbete, samt till underhåll av EMS-1. Detta underhåll har ytterligare i någon grad förbättrat EMS-1. Utöver detta arbete har EMS-1 blivit utvidgat med program för rörliga ljud, vilket motsvarar studions utbyggnad för två samtidigt klingande rörliga ljudkällor. Det största investeringsarbetet har nedlagts på att förbereda EMS-1 för övergången till timesharingdrift. Den del av detta arbete som består i att EMS-1 fungerar inom ramen för operationssystemet DOS (disk operating system) har i huvudsak genomförts under året.

Produktion

Datorstudion har utnyttjats sammanlagt 3.988 timmar (föregående år 4.066 timmar). Utnyttjandetiden har fördelat sig som följer (förra årets siffror inom parentes):

Komposition			
Sveriges Radio Musikavdelningen	66 (106)	timmar	
Övrig försäljning	16 (12)	"	
Visningar	62 (55)	"	
Fri tid	2.400 (2487)	"	2.544 (2.660)
Kurser och undervisning			371 (522)
Programmeringsarbete			721 (667)
Underhåll och översyn			87 (62)
Service och kontroll			265 (155)
			3.988 timmar

Utnyttjande av Lilla studion:

Komposition			
Sveriges Radio Musikavdelningen	297 (210)	timmar	
Ungdomsredaktionen	53 (-)	"	
TV2	40 (4)	"	
Övrig försäljning	6	"	
Fri tid	1.607 (578)	"	2.003 (798)
Kurser och undervisning			192 (61)
Service, underhåll och utveckling			128 (174)
			2.323 (1.033)

Bland de produktioner vid studion som krävt särskilt producentarbete märks Hans Eklunds "Havet", Iván Patachich "Spettri" och Jan W. Morthensons "Alla Marcia".

Följande tonsättare eller tekniker/forskare har under verksamhetsåret arbetat vid EMS som tonsättare av musikverk eller ljudexperiment:

Inger Almsäter
Ferenc Belohorszky
Lars Bergglim
Anders Blomqvist
Sten Broman
Sven-Erik Bäck
Daniel Börtz
Henrik Colding-Jørgensen
Jacob Derkert
Kazimir Djuric
Hans Eklund
Rolf Enström
Staffan Eriksson
Åke Erikson
Eberhard Eyser
Ulf Grahn
Ragnar Grippe
Gottfrid Gräsbeck
Lars Hallnäs
Kamal Hilal
Michael Hinton
Zaid Holmin
Lars Jonsson
Hans Knall
Kåre Kolberg
Per Leimar
Thomas Lindbjer
Rune Lindblad
Kurt Lindgren
Peter Lundén
Peter Lundström
Peter Lyne
Lennart Malmer
Miklós Maros
Antonio Martins
Göran von Matern
Justus Matthews
Bohdan Mazurek
W. Michniewsky
Ronald Nameth
Leo Nilson
Erik U. Nyberg
Stefan Nylander
Otto Othozon
Ivan Patachich
Paul R. Pedersen
Bernardo Pestana
Tord Pettersson
Akos Rozmann
Jan Rundberg
Roberta Settels
Ola Stockfelt
Lasse Summanen
Anders Söderberg
Knut Sönstevold
Richard Tegnér
Anders Tibbling
Tamas Ungvary
Kent Wahlbeck
Hans Wahlgren
Knut Wiggen

Visingar och besök

Datorstudion har under verksamhetsåret demonstrerats för 42 grupper från grundskolor, gymnasier, lärarhögskolor, tekniska högskolor, folkhögskolor samt institutioner och kursverksamheter.
Bland 25-talet besök av enskilda som fått studion demonstrerad för sig märks Lejaren Hiller, pionjär inom datormusiken, de kanadensiska tonsättarna Norma Beecroft, Bernard Bonnier och dennis lorrain och direktören för elektronmusikstudiorna vid Victoria University of Wellington, Nya Zealand, samt tonsättare eller musiker från Australien, England, Frankrike, Japan, Polen och Schweiz.
Speciella grupper som besökt EMS är Akustiska Sällskapet, som höll sitt

årsmöte på EMS, studenter samt professor Dahlqvist och docent Torelli från Tekniska Högskolan, institutionen för informationsbehandling, numerisk analys, en grupp tekniker från Fachhochschule, Düsseldorf och en delegation från Finlands TV.

EMS utländska aktiviteter

Knut Wiggen representerade EMS vid IRCAM-seminariet i Abbé de Sénanque den 31/7-6/8 1973. IRCAM, Institut de Recherche et de Coordination Acoustique-Musique, som leds av Pierre Boulez, är ett center för samtida musik och musikforskning, som ingår i Centre Beaubourg-projektet. Sista veckan i augusti 1973 deltog EMS i Computer Art Society's kongress och utställning i samband med Edinburgh-festivalen. Studioledaren inbjöds som ordförande i en av kongressens sessioner.
Den 27/5-2/6 1974 gav EMS en konsert i Bremens konsthall i samband med pro musica nova-dagarna. 11 verk gjorda i EMS datorstudio av 10 tonsättare spelades i ett 90 minuter långt program.
Till ISCM:s (International Society for Contemporary Music) årliga musikfest i Holland i oktober 1974 har dessutom två elektroniska kompositioner från Skandinavien uttagits. Tonsättarna är Tamas Ungvary, Stockholm och Kåre Kolberg, Oslo. Båda kompositionerna är gjorda på EMS datorstudio.

Kursverksamheten

Lilla studion

Två 6-veckors kurser har under året hållits på Lilla studion, en i juli 1973 och en i mars-april 1974, båda med 5 deltagare.
Enskild undervisning på studion har getts till Otto Othozon och Lars Hallnäs. Dessutom har 19 tonsättare, varav de flesta tidigare arbetat på Klangverkstaden, fått en introduktion till Lilla studions apparatur.
Ett samarbete mellan EMS och Kursverksamheten vid Stockholms Universitet har bedrivits under hela året. 5 sådana kurser har hållits med sammanlagt ett 30-tal deltagare. Mesta delen av undervisningen har skett på Lilla studion, men några elever har också fått lära sig Stora studion, dock utan dator. En grupp från Stockholms Universitet, Musikvetenskapliga inst., bestående av 6 personer arbetade under hösten på Lilla studion under handledning av Miklós Maros.

Datorstudion

Ett grupparbete med tre deltagare, där avsikten var att deltagarna sinsemellan skulle organisera arbetet och stimulera varandra resulterade i att två av deltagarna, Erik U. Nyberg och Roberta Settels, lärde sig EMS-1 och fick pröva olika kompositionsidéer, medan en deltagare tvingades avbryta arbetet p g a tidsskäl.
9 tonsättare, F. Belohorszky, L. Hallnäs, P. Lundström, B. Mazurek, W. Michniewsky, I. Patachich, P.R. Pedersen, L. Summanen och H. Wahlgren, har fått individuell undervisning på datorstudion och i programmeringsspråket EMS-1. En tonsättare, Kåre Kolberg, som redan behärskar EMS-1, har fått undervisning i programmerinsspråket FORTRAN. Av dessa har 6 avslutat utbildningen. De övriga 4 kommer att få fortsatt utbildning under kommande år.
Tre bildkonstnärer från Malmö gavs en tredagars information om möjligheterna att göra elektronisk bild på EMS. En av de tre, Peter Lundström, har studerat vidare på EMS.

Ekonomi

Till verksamheten 1973/74 erhöll Stiftelsen EMS 880.000 kronor, varav 780.000 till driften och 100.000 till investeringar. Av driftsmedel kom 300.000 från Sveriges Radio och 480.000 från Utbildningsdepartementet. Brandförsäkringsvärdet var 3.902.000 kronor.
Stiftelsen hade under verksamhetsåret 4 heltids- och 5 deltidsanställda. Den totala lönesumman uppgick till 410.223:85 kronor och de totala intäkterna till 908.293:66 kronor. Diverse fordringar är 29.890:85 kronor.

Stockholm i september 1974
STYRELSEN FÖR STIFTELSEN EMS

Torsten Löwbeer
Ordförande